

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ**

AZƏRBAYCAN ŞİFAHİ XALQ ƏDƏBİYYATI KAFEDRASI

MAGİSTRATURA SƏVİYYƏSİ ÜÇÜN

**İXTİSAS: 060201 – FİLOLOGİYA
FOLKLORŞÜNASLIQ VƏ MİFOLOGİYA**

FƏNN: İF-M2537

“KİTABİ – DƏDƏ QORQUD” VƏ DÜNYA EPOSU

(I kurs)

PROQRAM

Bakı – 2020

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

AZƏRBAYCAN ŞİFAHİ XALQ ƏDƏBİYYATI KAFEDRASI
MAGİSTRATURA SƏVİYYƏSİ ÜÇÜN

İXTİSAS: 060201 – FİLOLOGİYA
FOLKLORŞÜNASLIQ VƏ MİFOLOGİYA

FƏNN: İF-M2537

“KİTABİ – DƏDƏ QORQUD” VƏ DÜNYA EPOSU

(I kurs)

PROQRAM

Bakı Dövlət Universitetinin
Rektorunun 29 noyabr 2019-cu il
tarixli, R-149 sayılı əmri ilə təsdiq
edilmişdir.

Bakı – 2020

Tərtib edən:

Səhər Hidayət qızı Orucova

Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı kafedrasının müdiri, filologiya üzrə elmlər doktoru, professor

Redaktor:

Etibar Əjdər oğlu Talıblı

Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı kafedrasının dosenti, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Rəyçilər:

Kamran İmran Oğlu Əliyev

AMEA-nın Folklor İnstitutunun “Folklor və yazılı ədəbiyyat” şöbəsinin müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü, professor

Məhəmməd Məmmədsəid oğlu Məmmədov

Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı kafedrasının dosenti, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

İZAHAT VƏRƏQİ

Xalqımızın ana kitabı olan «Kitabi-Dədə Qorqud» şifahi və yazılı ədəbiyyatımızda özünəməxsus yer tutur. Bu abidə qədim oğuz həyatının milli, mənəvi əxlaqi dəyərlərimizin elə böyük qoruyucularıdır ki, zaman keçdikcə öz dəyərini itirmir, tariximizin, etnoqrafiyamızın ən qədim dövlətini, inkişaf mərhələlərini özündə yaşadıb günümüzə yetirir.

“Kitabi-Dədə Qorqud” və dünya eposu” fənni (İF-M2537) magistratura pilləsində **060201** – Filologiya ixtisası alan magistrantlara I kursda 45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat məşğələ) həcmində keçilir. Proqram ikinci semestrə keçilən 30 saat mühazirə, 15 saat seminar mövzularını əhatə edən dərslər üçün tərtib olunmuşdur. Burada eposla bağlı ən aparıcı tədqiqatlar əks olunmaqla yanaşı onun yunan, şumer, slavyan eposları ilə əlaqəsi barədə də müəyyən mülahizələr önə çəkilir. Fənni əhatə edən proqram eposla bağlı bilikləri zənginləşdirməyə, onun yeni istiqamətlərdə öyrənilməsinə şübhəsiz ki, öz töhfəsini verəcəkdir.

Fənnin həcmi mütəxəssis hazırlığı üzrə Dövlət Standartının tələblərinə uyğundur. Fənn üzrə tədris işinin əsas növü mühazirə və praktik auditoriya məşğələləridir. Məşğələlərin əsas forması ilə yanaşı, magistrantın auditoriyadankənar vaxtda yerinə yetirdiyi müntəzəm məcburi sərbəst işi də böyük əhəmiyyətə malikdir. Proqramı hazırlayarkən mövzu ilə bağlı son toplama və tədqiqat işləri nəzərə alınmışdır. Azərbaycandan başqa, Rusiya və Avropadakı tədqiqatçıların elmi qənaətlərinə də yer verilmişdir. Proqramın sonunda iki bölümdən — əsas və əlavə ədəbiyyatdan (Azərbaycan və rus dillərində) ibarət siyahı da təqdim edilmişdir.

Fənnin mənimsənilməsinin məqsəd və vəzifələri

Kursun məqsədi – “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının dünya eposçuluğu ilə əlaqəsini, eposun dünya tədqiqatındakı yerini müəyyənləşdirməkdən, dastanı tədris etmək və mənimsətməkdən ibarətdir.

Kursun vəzifələri:

1. «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının məziyyətləri ilə tanış olmaq;
2. «Kitabi-Dədə Qorqud»un türk dastan ənənəsi ilə bağlı oğuznamə nümunəsi kimi milli cəhətlərini aşkarlamaq;
3. «Kitabi-Dədə Qorqud»un dünya epos ənənəsi ilə bağlı tipoloji cəhətlərini aydınlaşdırmaq;
4. «Kitabi-Dədə Qorqud»un dünya eposu ilə əlaqəsini və onun formalaşmasında dünya eposçuluğunun rolunu aydınlaşdırmaq;
5. «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının dünya tədqiqatında yerini, ona verilən qiyməti müəyyənləşdirmək;
6. «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanı ilə bağlı tədqiqatları araşdırmaq;
7. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanı barəsində verilən Sərəncam və fərmanlarla bağlı tədbirlər planı ilə tanış olmaq;

Fənnin tədris prosesində yeri

“Kitabi-Dədə Qorqud” və dünya eposu” fənnində qədim oğuz həyatının milli, mənəvi-əxlaqi dəyərləri, tariximizin, etnoqrafiyamızın ən qədim dövrü, inkişaf mərhələləri tədris olunur.

İF-M2537 - “Kitabi-Dədə Qorqud” və dünya eposu” mütəxəssislərin ümumi peşə hazırlığı üzrə fənlər silsiləsini təşkil edən nəzəri fənlərdən biridir.

“Kitabi-Dədə Qorqud” və dünya eposu” həm filoloji, həm də ümumkulturoloji fənn kimi bir çox elmlərlə, xüsusilə ədəbiyyat nəzəriyyəsi, ədəbiyyat tarixi, dilçilik, dialektologiya, tarixşünaslıq, etnoqrafiya, etnopsixologiya, fəlsəfə, din tarixi və s. elmlərlə birbaşa əlaqədardır. Bu fənni öyrənməklə magistrantlar “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının yaranma və inkişaf tarixini, çağdaş tədqiqatlarını, poetik xüsusiyyətlərini mənimsəyəcək; digər eposlarla müqayisə etmə vərdişlərinə yiyələnəcəklər.

Fənnin mənimsənilməsi nəticəsində magistrant bilməlidir:

- «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının təşəkkül və təkamül tarixini;
- «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının poetik strukturunu;

- «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının nəşr və tədqiq tarixini;

Bacarmalıdır:

- «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının məzmununun təhlili;
- «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının obrazlarının təhlilini;

Yiyələnməlidir:

- «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının digər dastanlarla müqayisəsi vərdişinə;
- «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanının tədqiqat bacarığına ;

Mövzular üzrə saatların bölgüsü

№	Mövzular	Cəmi	o cümlədən	
			mühazirə	seminar
1.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının əlyazmaları	4	2	2
2.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tədqiq və nəşr tarixi. Eposun Avropa, türk və rus tədqiqatçıları	4	2	-
3.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının Azərbaycanda öyrənilməsi	4	2	2
4.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tərcümələri	4	2	-

5.	Epos və tarix	4	2	-
6.	“Kitabi-Dədə Qorqud” və yunan eposu	4	2	2
7.	“Kitabi-Dədə Qorqud”un müqəddiməsi və boylar	4	2	-
8.	“Kitabi-Dədə Qorqud” və orta çağ Avropa eposu	4	2	2
9.	“Kitabi-Dədə Qorqud” və Qafqaz xalqları eposu	4	2	2
10.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında oğuz həyatı	4	2	-
11.	“Kitabi-Dədə Qorqud” və İslam	4	2	-
12.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında Qorqud obrazının mifoloji və tarixi statusu	4	2	2
13.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında kultlar	4	2	-
14.	“Kitabi-Dədə Qorqud”da obrazlar sistemi	4	2	2
15.	“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının yeni dövr tədqiq tarixi	4	2	1
Cəmi:		45	30	15

Mövzuların qısa məzmunu

Mövzu № 1: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının əlyazmaları – 2 saat

Qəhrəmanlıq dastanlarının bizə gəlib çatan ən qədim nümunələrindən biri olan “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanı. Dastanın əlyazmaları. Vatikan və Drezden nüsxələrinin müqayisəsi. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının əlyazmasının ilk dəfə tapılması.

Dastanın boylarının alman dilinə tərcüməsi.

Dastan üzərində işləyən tədqiqatçılar [3], [4], [5], [6], [7], [15].

Mövzu № 2: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tədqiq və nəşr tarixi. Eposun Avropa, türk və rus tədqiqatçıları – 2 saat

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanı dünya tədqiqatında. Dastan H.F.Ditsin tədqiqatında. “Kitabi-Dədə Qorqud”un alman filoloji fikrində tədqiqinin yeni mərhələsi. Valter Ruben “Dədə Qorqud” dastanları haqqında.

“Dədə Qorqud”un tədqiq tarixində Y.Haynın rolu.

Teodor Neoldekenin xidmətləri. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tədqiqində V.Bartoldun, V.Jirmunskinin, A.Yakubovskinin xidmətləri.

Kilisli Rüşət nəşri (Berlin nüsxəsi əsasında). O.Ş.Gökyay və M.Ergin tərəfindən dastanın çapı.

F.Köprülü - “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tədqiqatçısı kimi.

Dastanın ilk dəfə latın əlifbası ilə nəşri və O.Ş.Gökyayın adı ilə bağlılığı. Türk alimlərinin çap etdikləri nəşrlərin fərqli xüsusiyyətləri [6], [7], [8], [9], [10], [13], [17], [24].

Mövzu № 3: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının Azərbaycanca öyrənilməsi – 2 saat

Əmin Abidin “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının öyrənilməsində xidmətləri. Həmid Araslının “Dədə Qorqud”un tədqiq tarixində rolu. H.Araslının dastan haqqında yazdığı məqalələr.

Ə.Dəmirçizadə, Ə.Sultanlının “Kitabi-Dədə Qorqud” haqqında əsərləri.

Ş.Cəmşidovun, S.Əlizadənin, B.Abdullanın, T.Hacıyevin “Kitabi-Dədə Qorqud” haqqında araşdırmaları [2], [4], [5], [6], [7], [8], [9], [10], [20], [26], [33].

Mövzu № 4: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tərcümələri – 2 saat

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının ilk tərcüməsi.

H.F.Ditsin tərcüməsi. Tərcümə ilə orijinal arasında fərqli cəhətlər.

Dastanın rus dilinə tərcüməsi. V.Bartoldun bu sahədə xidmətləri. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının alman dilinə Y.Hayn tərcüməsi.

“Dədə Qorqud” dastanları H.Ə.Şmidenin tərcüməsində.

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının digər dillərə - ingilis, serb-xorvat, fars və s. tərcümələri [6], [7], [10], [17], [24], [32].

Mövzu № 5: Epos və tarix – 2 saat

“Kitabi-dədə Qorqud”da oğuz tarixinə dair faktlar.

Dastanda vahid dövlətçilik ideyası – nümunəvi cəhətlərdən biri kimi.

“İç oğuz”, “Dış oğuz”: tarixdə və dastanın poetik strukturunda.

“Oğuzların yaşadığı ərazilər.

Dastanda oğuz elinin dövlətçiliyə, qanunların adiliyinə, ictimai ədalətin qorunmasına riayət etməsi [2], [3], [4], [6], [7], [8], [9], [11], [12], [13], [14], [18], [19], [26], [35].

Mövzu № 6: “Kitabi-Dədə Qorqud” və yunan eposu –

2 saat

Kəlləgöz, Polifem, Siklop obrazlarının müqayisəsi.

“Odyssey”dəki Polifem obrazı. Sibir, Qazaxıstan folklorunda Təkgözlü.

Təpəgöz haqqında süjet.

Yunan və türk mifologiyasında ölümdən qaçma motivi və “Dəli Domrul boyu”.

Firdovsinin “Şahnamə” əsərində Təkgözlü haqqında Oğuz rəvayətləri.

Türkdilli xalqlarda təkgözlü nəhəng obrazının inkişafı. Herodotun təkgözlü nəhəng haqqında rəvayətin Yunanıstana Şərqdən gəlməsi fikri [4], [5], [6], [7], [8], [9], [10], [15], [24].

Mövzu № 7: “Kitabi-Dədə Qorqud”un müqəddiməsi və boyclar – 2 saat

Dastanın müqəddiməsinin geniş məzmununa malikliyi.

Müqəddimədə Dədə Qorqudun şəxsiyyəti haqqında. Müqəddimədə aforizmlər. Müqəddimənin mahiyyəti. Müqəddimədə qadınların növlərə bölünməsi.

“Kitabi-Dədə Qorqud”un 12 boya ayrılması. Dastanda ən qədim boyclar. 12 rəqəmin simvolikası. Boycların ardıcılığı. Dastanda 12 sistemin dini, mifoloji, astroloji mənaları [1], [2], [4], [5], [6], [8], [9], [15], [18], [23], [25], [34].

Mövzu № 8: “Kitabi-Dədə Qorqud” və orta çağ Avropa eposu – 2 saat

“Kitabi-Dədə Qorqud”un “Nibelunqlar haqqında nəğmə” əsəri ilə müqayisəli təhlili.

“Kitabi Dədə Qorqud” və “Fransa kralının jesti” silsiləsinə daxil olan “Roland haqqında nəğmə” eposunun kulturoloji aspektləri. “Roland haqqında nəğmə” eposunun kompozisiyası, obrazları.

“Kitabi-Dədə Qorqud” və İngilis dastanı “Beavulf”un oxşar cəhətləri. Hər iki eposdakı qadın obrazlarının sosial mərkəziyyəti [5], [6], [7], [8], [9], [15], [17], [24].

Mövzu № 9: “Kitabi-Dədə Qorqud” və Qafqaz xalqları eposu – 2 saat

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının Qafqaz xalqlarının dastanları ilə müqayisəli təhlili. “Dədə Qorqud” və kumuk folkloru. “Kitabi-Dədə Qorqud” və “Amirani”. “Kitabi-Dədə Qorqud” və osetin eposu «Nart» [4], [5], [6], [7], [8], [15].

Mövzu № 10: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında oğuz həyatı – 2 saat

Oğuz türkləri. “Oğuz” sözünün mənası. Mahmud Kaşqarlının “Divani lüğət-it-türk” əsəri. Oğuz adına Yenisey Kitabələrində rast gəlinməsi.

Qopuzun yaranması və inkişaf tarixi.

Oğuz türklərinin həyat tərzii. Toy mərasiminin Oğuz cəmiyyətinin idarə edilməsində yeri. Oğuzların ova böyük əhəmiyyət verməsi. Oğuzlarda ov mərasimi.

Oğuz türk ailələrində böyüyə hörmət. Ana haqqı – Tanrı haqqı. Oğuz qəhrəmanlarının məşğuliyyətləri.

Oğuz cəmiyyətində ailədə övladın olub-olmaması problemi [2], [3], [4], [5], [5], [7], [8], [9], [13], [25].

Mövzu № 11: “Kitabi-Dədə Qorqud” və İslam – 2 saat

Dastanda islamaqədərki əsas dini dünyagörüşü – Tanrıçılıq. Dədə Qorqudun xeyir-duaları. İslamda imanın vacibliyini nəzərə çatdıran cümlələrə dastanda rast gəlinməsi.

Dastanda Tanrıçılıqdan İslama keçidin təzahür formaları.

Dastanda Məhəmməd Peyğəmbərin adının çəkilməsi. Dastanda Musa Peyğəmbər obrazı.

“Kafir” anlayışı. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında kafirlər.

Dastanda İslam dininin başqa dinlərlə müqayisəsi. Dastanda iki müqəddəs şəhərlərin adlarının çəkilməsi [2], [6], [7] [11], [14].

Mövzu № 12: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında Qorqud obrazının mifoloji və tarixi statusu – 2 saat

Xalq arasında yaşayan Dədə Qorqud haqqında əfsanə və rəvayətlər, onların variantları.

Qorqud Ata – ozan, ağsaqqal, qopuz düzəldən kimi. Qorqud Ata obrazında müdrik qoca arxetipinin təzahürü.

Qorqudun ölümdən qaçma, yaxud ölümlə mübarizə motivi.

Qorqud Atanın əsas funksiyaları – baxşılardan Piri, ozanların, qopuzun hamisi.

Qorqud – ad qoyan, məsləhət verən tayfa ağsaqqalı kimi. Dədə Qorqudun tarixi statusu [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8], [9], [12], [13], [18], [19], [26], [27], [33], [34].

Mövzu № 13: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında kultlar – 2 saat

Dastanda dağ kultu. Dağ ilkin təbiət varlığı kimi. Rəvayətlərdə dağ kultunun mövcud olması.

Müasir türk dillərində dağ anlayışının müxtəlif sözlərlə ifadə olunması. Dastandakı Qazlıq dağı, Qara dağ, Ala dağ, Gökçə dağ və s.

Dastanda su kultu.

Su kultu bir çox türk mənşəli xalqların folklorunda sakral dəyər kimi.

Dastanda ayrı-ayrı boylarda su ilə bağlı deyimlər. Dastanın ikinci boyunda Salur Qazanın su ilə xəbərləşməsi.

Dastanda su kultunun həyatverici qüvvə kimi verilməsi.

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında əksini tapmış su kultunun digər bir layı da su yiyəsi olması.

Pəri obrazı.

Dastanda ağac kultu. Uruzun ağaca müraciəti. Ağacın mifoloji ana statusu. Dünya ağacı haqqında məlumat.

Əcdad kultu. Dastanda əcdad kompleksində ilk diqqəti cəlb edən Qorqud Ata obrazı.

Qurd kultu. Qədim türklərin inam sistemində Boz Qurd öncül rəmz kimi. Eposda ulu əcdad statusunda görünən və yol göstəricisi, hamı funksiyalarını icra edən obrazlardan biri Boz Qurd obrazı.

Ov kultu. Oğuzlarda ov kultunun müqəddəsliyi.

At kultu. Türklərin ata böyük qiymət verməsi. “Bəkil oğlu İmranın boyu”nda Salur Qazanın atın hünərinə yüksək qiymət verilməsi.

At türk cəmiyyətində əvəzedilməz bir varlıq kimi [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8], [9], [12], [13], [18], [19], [26], [27], [33], [34].

Mövzu № 14: “Kitabi-Dədə Qorqud”da obrazlar sistemi – 2 saat

Dədə Qorqud - əsas obrazlardan biri kimi. Bayandır xan obrazı.

Bayandur xan - türk əfsanələrində adı çəkilən əfsanəvi xaqan kimi.

Qazan xan – Oğuz elinin başçısı, qüdrətli sərkərdə kimi.

Bamsı Beyrək – gənc oğuz qəhrəmanlarından biri kimi. Qazan xana sədaqəti ilə seçilən bir bəy obrazı. Beyrək xətti qədim Yunan mifologiyasındakı Odissey xəttindəki bəzi istiqamətləri ilə eyniliyi.

Duxa Qoca oğlu Dəli Domrul obrazı, onun Əzrailə görüşü. Dəli Domrul obrazının mifoloji xarakteri.

Basat – Dış Oğuz bəyi, Təpəgözü öldürən qəhrəman kimi.

Buğac xan obrazı.

Dəli Qarcar obrazı – Banıçığayın qardaşı “Qam Börənin oğlu Bamsı Beyrək boyu”nda iştirak edən surətlərdən biri.

Dış Oğuz bəylərindən olan Dirsə xan obrazı.

Burla xatun - əsas qadın obrazı kimi.

Selcan xatun – Sarı donlu Selcan xatun obrazı. “Qanlı qoca oğlu Qanturalı boyu”nun (VI) əsas qəhrəmanı kimi.

Təpəgöz – mifoloji obraz kimi.

Şöklü Məlik – Kafir bəy kimi [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8], [9], [12], [13], [18], [19], [26], [27], [33], [34].

Mövzu № 15: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının yeni dövr tədqiq tarixi – 2 saat

1997 – ci il aprelin 20-də Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyevin “Dədə Qorqud kitabı”nın 1300 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı fərmanı. Fərmanla bağlı tədbirlər planı. H.Əliyev “Kitabi-Dədə Qorqud” haqqında. Fərmandan sonra yaranan tədqiqat əsərləri.

“Kitabi-Dədə Qorqud”un alman dilində ilk tərcüməsi və nəşrinin 200 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 20 fevral 2015-ci il Sərəncamı. Sərəncamla bağlı tədbirlər planı. Sərəncamdan sonra yaranan tədqiqat əsərləri.

Birinci vitse-Prezident M.Əliyevanın səyi nəticəsində 28 noyabr 2018-ci il tarixində “Dədə Qorqud irsi” nin YUNESKO-

nun Qeyri-maddi mədəni irs üzrə Reprəzentativ siyahısına daxil edilməsi [4], [5], [6], [7], [8], [9], [15], [23], [33].

Tədris texnologiyaları, təlimin interaktiv formaları

Bu kursda tədris fəaliyyətinin aşağıdakı formalarından istifadə edilir: mühazirələr, praktik məşğələlər, tələbələrin sərbəst işləri. Bundan başqa, aşağıdakı interaktiv formaların və tədris texnologiyalarının tətbiqi məqsədəuyğundur: portfolio – kursun problematikası üzrə materialların toplanılması və qiymətləndirilməsi üçün; şifahi ünsiyyətdə işlənmə prinsipinin mənimsənilməsi və məqsədəuyğun istifadə üçün vərdişlərin formalaşdırılması məqsədilə folklorun analitik analizi; informasiya texnologiyaları – müxtəlif tətbiqi məsələlərin həlli üçün

Tədris resursları

Tədris avadanlığı və əyani vəsaitlər

Sərbəst (fərdi) işlərin mövzuları

1. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tədqiq və nəşr tarixi
2. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının Azərbaycanda öyrənilməsi
3. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tərcümələri
4. “Kitabi-Dədə Qorqud”un müqəddiməsi
5. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında ənənəvi süjetlər
6. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında obrazlar sistemi
7. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında oğuz həyatı
8. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında kultlar
9. “Kitabi-Dədə Qorqud” və “Nart” eposu
10. “Kitabi-Dədə Qorqud” və yunan eposu

ƏDƏBİYYAT

Əsas:

Azərbaycan dilində

1. Abdulla B. “Kitabi-Dədə Qorqud”un poetikasını. Bakı: “Elm”, 1999, 224 s.
2. Əsgər Ə. Oğuznamə yaradıcılığı. Bakı : “Elm və təhsil”, 2013, 340 s.
3. Cəfərov N. Eposdan kitaba. Bakı, 1999, 220 s.
4. “Dədə Qorqud” kitabı. Ensiklopedik lüğət. Bakı, Öndər, 2004, 365 s.
5. “Kitabi-Dədə Qorqud”. (H.Araslının redaktəsi və müqəddiməsi ilə). Bakı, 1962, 1978
6. “Kitabi-Dədə Qorqud”. Əsli və sadələşdirilmiş mətnlər. Bakı: Öndər nəşriyyat, 2004, 376 s.
7. “Kitabi-Dədə Qorqud” və Türk dünyası // “Kitabi-Dədə Qorqud”un tərcüməsi və nəşrinin 200 illiyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfransın materialları. Bakı, 2015, 790 s.
8. “Kitabi-Dədə Qorqud” /tərtib, çapa hazırlayanı, ön sözün və lüğətin müəllifi: S.Əlizadə. Bakı: Yeni Nəşrlər Evi, 1994, 704 s.
9. “Kitabi-Dədə Qorqud” ensiklopediyası: 2 cildə. Bakı: “Yeni Nəşrlər Evi”, 2000, 623 s.
10. Sultanlı Ə. “KDQ” və qədim yunan dastanları. Bakı, 1999, 84 s.

Əlavə:

11. Abdulla B. “Kitabi-Dədə Qorqud” və İslam dini. Bakı: “Ozan”, 1997, 40 s.
12. Abdulla K. Sırr içində dastan və yaxud Gizli Dədə Qorqud-2, Bakı: “Yeni nəşrlər evi”, “Elm”, 1999, 288 s.

13. Cəfərov N. “Kitabi-Dədə Qorqud” və türk epik təfəkkürü: qaynaqlar və köklər / “Kitabi-Dədə Qorqud”. (məqalələr toplusu). Bakı: Elm, 1999
14. Cəfərov N. “Kitabi-Dədə Qorqud”da İslama keçidin poetikası. Bakı, Yeni nəşrlər Evi, Elm, 1999, 60 s.
15. Cəmşidov Ş. “Kitabi-Dədə Qorqud”. Bakı: “Elm”, 1977, 174.
16. Əfəndiyev. P. Ş. Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı. Bakı, “Elm və təhsil”, 2012, 600 s.
17. Əlimirzəyeva F. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanları alman filoloji fikrində. Bakı: “Elm”, 1999, 332 s.
18. Əliyev K. Açıq kitab – “Dədə Qorqud”. Bakı: “Elm və təhsil”, 2015, 116 s.
19. Hacıyev T. “Dədə Qorqud Kitabı”: tariximizin ilk yazılı dərsliyi. Bakı: “Elm və təhsil”, 2014, 343 s.
20. Hacıyev T. Dədə Qorqud: dilimiz, düşüncəmiz. Bakı: “Yeni Nəşrlər evi”, “Elm”, 1999, 216 s.
21. Həsənova K. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında ənənəvi süjetlər”. Bakı, 2018, 152 s.
22. Xəlilov N.Q. Heca vəznə və aşıq sənətinin yaranma tarixi. Bakı, 2014, 174 s.
23. Kamal R. “Kitabi-Dədə Qorqud”un kommunikativ məkanı: miforitual aspekt. Bakı, 2013, 203 s.
24. Kazımov Q. Homerin poemaları və “Kitabi-Dədə Qorqud”. Bakı, «Təhsil», 2006, 79 s.
25. Koroğlu X.H. Oğuz qəhrəmanlıq eposu. Bakı, Yurd, 1999, 244 s.
26. Mahmudlu Y. “KDQ” tarixi mənbədir / Dədə Qorqud-1300, Bakı, BDU, 1999
27. Məmmədli H. Tarixi və ədəbi qaynaqlarda “KDQ” motivləri/ Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatına dair tədqiqlər, X kitab, Bakı, 2001.
28. Nəbiyev A. Azərbaycan xalq ədəbiyyatı. I hissə, Bakı, 2002
29. Nəbiyeva Ü. «Kitabi-Dədə Qorqud» və folklor ənənələri». Bakı: “Nurlan”, 2003, 122 s

30. Nəbiyeva Ü. «Kitabi-Dədə Qorqud»un coğrafiyası və arxitektonikasına dair. Bakı: “Bakı Universiteti”, 2010, 95 s.
31. Oruclu S. Azərbaycan folklorunun rus dilinə tərcüməsi probleminin özünəməxsusluğu. Bakı: “Səda”, 2007, 204 s.
32. Orucova S. Azərbaycan folklorunun toplanma, tərcümə və nəşr problemləri (QƏXTMT-SMOMPK materialları əsasında). Bakı: “Elm və təhsil”, 2012, 536 s.
33. Təhmasib M. Seçilmiş əsərləri. 2 cilddə, I c., Bakı: “Mütərcim”, 2010, 488 s.; II c., “Kitab aləmi” NPM, 2010, 440 s.
34. Təhmasib M.H. “Dədə Qorqud” boyları haqqında/ Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatına dair tədqiqlər. I k. Bakı, 1961
35. Vəliyev İ. Dastan Bilqamışdan başlanır. KDQ (məqalələr toplusu) Bakı, 1999
36. Vəliyev. V.Ə. Azərbaycan folkloru. Bakı: “Maarif”, 1985, 414 s.

Türk dilində:

37. Ergin M. Dede Korkut. İstanbul: “Boğaziçi yayınları”, 2017, 238 s.

Rus dilində:

38. Амирани. Грузинский народный эпос. М., 1965
39. Жирмунский В.М. Тюркский героический эпос. М., 1974
40. Жирмунский В.М. Огузский героический эпос и Книга Коркута, «Книга моего Деда Коркута». М.-Л., 1962
41. Нарт. Осетинский героический эпос. Сухуми, 2005
42. Нартские сказания. Осетинский народный эпос, в пер. В.Дынника. М., 1949
43. Короглы Х.Г., Набиев А.М.. Азербайджанский героический эпос. Баку, 1986
44. Книга моего Деда Коркута (перевод А.Ахундовой). Баку, 1987

45. Сказания о нартах. Эпос народов Кавказа (сборник статей). М., 1969
46. Суразаков С.С. Алтайский героический эпос. М., 1983
47. Тронский И.М. История античной литературы. М., 1983
48. Тайлор Э. Первобытная культура. М., 1983